

Wyrok z dnia 14 grudnia 2004 r.

III KRS 8/04

Termin do złożenia wniosku o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego określony w art. 69 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) nie może być przywrócony.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 grudnia 2004 r. sprawy z odwołania Barbary N. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa [...] z dnia 21 września 2004 r. w sprawie odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego,

odwołanie o d d a l i ł.

U z a s a d n i e n i e

Uchwałą [...] z dnia 22 lipca 2004 r. Krajowa Rada Sądownictwa na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.) i art. 69 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), po przeprowadzeniu głosowania, postanowiła nie wyrazić zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Barbarę N. sędziego Sądu Rejonowego w Z. W uzasadnieniu Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że wniosek o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska składa się najpóźniej na sześć miesięcy przed ukończeniem przez sędziego 65 roku życia. Sędzia Barbara N., urodzona 16 września 1939 r., złożyła wniosek w dniu 1 kwietnia 2004 r., a więc po terminie. Ponieważ nie jest to termin podlegający przywróceniu, wniosek nie mógł być uwzględniony.

Sędzia Barbara N. złożyła od tej uchwały odwołanie, w którym zarzuciła naruszenie art. 168 § 1 k.p.c. w związku z art. 69 § 3 Prawa o ustroju sądów powszech-

nych przez przyjęcie, że termin sześciomiesięczny do złożenia wniosku o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego nie jest przywracalny, naruszenie art. 13 ust. 2 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa przez wydanie uchwały odmawiającej wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego bez rozpoznania zasadności wniosku o przywrócenie terminu oraz naruszenie § 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa i postępowania przed Radą (Dz.U. Nr 152, poz. 1725) przez zaniechanie wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. W uzasadnieniu odwołania skarżąca wskazała, że w dniu 31 marca 2004 r. złożyła wniosek o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego na czas określony do 31 maja 2005 r. Sprawa przedłużenia okresu pracy była dla niej bardzo istotna, gdyż w maju 2005 r. upływał czternastoletni staż pracy na stanowisku sędziowskim i uzyskiwała prawo do wyższego wynagrodzenia, od którego liczona byłaby wysokość uposażenia w stanie spoczynku. Składając wniosek, skarżąca nie zwróciła uwagi na uchybienie sześciomiesięcznemu terminowi do jego zgłoszenia. Wiązało się to z ogromnym obciążeniem pracą, gdyż pełniąc funkcję przewodniczącej wydziału pracy i ubezpieczeń społecznych, oprócz orzekania w sprawach, wykonywała ogromną ilość czynności, zwiększoną nadmiernie w okresie ostatnich lat i miesięcy wskutek lawinowego napływu spraw pracowników zakładów opieki zdrowotnej żądających należności z tytułu podwyżek wynagrodzeń. Bardzo mała ilość sędziów orzekających w wydziale, przy wielotysięcznym wpływie spraw, rzutowała na konieczność stosowania w bardzo dużym zakresie postępowania upominawczego. Bezzwłocznie, po zorientowaniu się, że wniosek został złożony z opóźnieniem, skarżąca pisemnie wyjaśniła przyczyny uchybienia terminowi, prosząc o jego przywrócenie. Zdaniem odwołującej się, uchybienie terminowi było nieznaczne, wniosek dotyczył przedłużenia okresu pracy jedynie o osiem miesięcy oraz trudno dopatrzeć się jej zawinienia, skoro interes sądu stawiła na pierwszym miejscu, starając się wywiązać z nadmiernej ilości obowiązków. Według skarżącej, sprawa dotycząca zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, który ukończył 65 rok życia, jest sprawą cywilną w znaczeniu formalnym, o której mowa w art. 1 k.p.c. Skoro więc stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, nie jest zasadne pomijanie instytucji dotyczącej przywrócenia uchybionego terminu, określonej w art. 168 i następujących k.p.c. Żaden przepis nie wyłącza możliwości przywrócenia tego terminu, a interpretacja odwrotna byłaby naruszeniem zasady równości obywateli wobec prawa.

Zgodnie z § 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2001 r., w sprawach indywidualnych Rada podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania. W przypadku skarżącej, Rada ograniczyła się wyłącznie do stwierdzenia uchybienia terminu i mimo złożenia wniosku o uwzględnienie przyczyn opóźnienia, przyczyn tych nie analizowała.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 69 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że Krajowa Rada Sądownictwa na wniosek sędziego, po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego sądu, wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez sędziego 70 roku życia. Wniosek o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska składa się do Krajowej Rady Sądownictwa najpóźniej na sześć miesięcy przed ukończeniem przez sędziego 65 roku życia. W razie niezakończenia postępowania związanego z rozpoznaniem wniosku, sędzia pozostaje w służbie do czasu zakończenia postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym (art. 69 § 3 Prawa o u.s.p.). Według § 28 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2001 r., zespół rozpatrujący wniosek o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego w pierwszej kolejności bada zachowanie terminu określonego w art. 69 § 3 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Dla zachowania tego terminu decydująca jest data złożenia wniosku przez sędziego prezesowi właściwego sądu. Krajowa Rada Sądownictwa postąpiła niewątpliwie zgodnie z tymi przepisami. Stwierdzając przekroczenie terminu do złożenia wniosku, podjęła uchwałę odmawiającą wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego i nie naruszyła w ten sposób art. 69 § 3 Prawa o u.s.p., ani tym bardziej art. 13 ust. 2 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, który nie dotyczy istoty sporu, gdyż reguluje prawo odwołania się od takiej uchwały do Sądu Najwyższego. Krajowa Rada Sądownictwa nie mogła też naruszyć art. 168 § 1 k.p.c., gdyż przepisy tego Kodeksu w ogóle nie mają zastosowania do postępowania przed Radą. W postępowaniu przed Radą nie stosuje się też przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 12 ust. 5 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa). Postępowanie to reguluje ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz rozpo-

rządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydane na podstawie jej art. 12 ust. 6. Odesłanie do stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego zawiera art. 13 ust. 6 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, ale dotyczy ono wyłącznie stosowania przepisów tego Kodeksu o kasacji do postępowania przed Sądem Najwyższym rozpatrującym odwołania w sprawach indywidualnych. Wynika z tego, że Krajowa Rada Sądownictwa nie naruszyła art. 168 § 1 k.p.c., gdyż przepis ten nie ma zastosowania w postępowaniu przed Radą oraz że przepis ten nie mógł być podstawą przywrócenia terminu z art. 69 § 3 Prawa o u.s.p.

W wyroku z dnia 4 listopada 2003 r., III KRS 4/03 (OSNP 2004 nr 16, poz. 291) Sąd Najwyższy uznał, że wyrażenie przez Krajową Radę Sądownictwa zgody na dalsze zajmowanie przez sędziego stanowiska nie może nastąpić w przypadku złożenia wniosku po terminie określonym w art. 69 § 3 Prawa o ustroju sądów powszechnych. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że zgłoszenie wniosku po upływie terminu jest równoznaczne z brakiem wniosku, a zgoda nie może być wyrażona bez wniosku sędziego. Sąd Najwyższy nie rozpoznawał jednak w tej sprawie kwestii przyczyn uchybienia terminu i możliwości jego przywrócenia, gdyż wniosek w tym przedmiocie nie był zgłoszony w postępowaniu przed Radą, a nie mógł być już złożony w postępowaniu z odwołania od uchwały. W rozpoznawanej sprawie, skarżąca złożyła taki wniosek w toku postępowania przed Radą i jeżeli było możliwe przywrócenie terminu, to Rada powinna wyjaśnić dotyczącego tego okoliczności. Dlatego w odniesieniu do zarzutu naruszenia § 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2001 r., niezbędne jest rozważenie możliwości przywrócenia terminu z art. 69 § 3 Prawa o u.s.p.

Termin określony w art. 69 § 3 Prawa o u.s.p. nie jest terminem upływającym w toku postępowania (procesowym w tym znaczeniu). Jest to termin do złożenia wniosku, a więc wszczęcia postępowania w sprawie o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. Nie może więc być przywrócony na zasadach procesowych, gdyż nie ma żadnego przepisu postępowania zezwalającego na to. Jest to termin ustanawiający moment, do którego dopuszczalne jest wystąpienie z wnioskiem. Można więc doszukiwać się podobieństwa tego terminu do terminów przedawnienia, a bardziej do terminów zawitych (por. np. art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji, jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.), choć trudno mówić o "roszczeniu" o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego w znaczeniu materialnoprawnym. W obowiązku-

jącym stanie prawnym podobną regulację zawiera art. 264 k.p., ustanawiający terminy do odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę, żądania przywrócenia do pracy lub odszkodowania oraz żądania nawiązania umowy o pracę. Są one kwalifikowane jako terminy zawite prawa materialnego, gdyż ich upływ powoduje wygaśnięcie roszczeń materialnoprawnych (por. zwłaszcza uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1986 r., III PZP 8/86, OSNCP 1986 nr 12, poz. 194; OSPiKA 1987 nr 1, poz. 19 z glosą T. Zielińskiego). Są to jednak także terminy do wszczęcia postępowania (w tym przypadku złożenia pozwu). Należy więc uznać, że termin określony w art. 69 § 3 Prawa o u.s.p. jest szczególnym terminem o charakterze prekluzyjnym (por. poprzednio art. 473 Kodeksu zobowiązań). Nie może on być przywrócony, gdyż nie istnieje żaden przepis (taki, jak art. 265 k.p.), pozwalający na takie rozstrzygnięcie. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 69 § 1 *in principio* Prawa o u.s.p., sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia. Tylko wówczas, gdy złoży w terminie wniosek o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, pozostaje w służbie do czasu zakończenia postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym (art. 69 § 3 zdanie drugie Prawa o u.s.p.). Inaczej mówiąc, jeżeli sędzia nie złoży w terminie wniosku, to z dniem ukończenia 65 roku życia następuje skutek materialnoprawny polegający na przejściu w stan spoczynku. Dlatego też niemożliwe jest przywrócenie tego terminu.

Z tych względów na podstawie art. 393¹² k.p.c. w związku z art. 13 ust. 6 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa orzeczono jak w sentencji.

=====